

обобщен опыт ее формирования во время аудиторных занятий и самостоятельной работы при изучении графических дисциплин средствами информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: самостоятельность студентов, графические дисциплины, информационно-коммуникационные технологии, методы формирования самостоятельности студентов.

Bobrovska I. S., Grytsenko L. O. Organization of independent work of students at the study of graphic disciplines with the use of facilities of informatively-communication technologies.

Well-educated, competitive specialists which are able independently to master and use new technologies need modern society which develops dynamically. The concept of "students' independence" is outlined in this article, its content and structure are determined; the methods of formation of students' independence and general experience of its formation during lessons and independent work in studying graphic disciplines by means of information and communication technologies are analyzed.

Keywords: students' independence, graphic disciplines, information and communication technologies, methods of formation of students' independence.

УДК 378.061:74-057.87

Бойчук В. М.

РОЗВИТОК У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ОСНОВІ ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИХ ПІДХОДІВ

У статті висвітлено аспекти розвитку пізнавального інтересу у майбутніх вчителів технологій. Розглянуто необхідність мистецької підготовки майбутніх учителів технологій та ефективність використання історичних відомостей у процесі навчання. Окреслюються нові, інтердисциплінарні підходи щодо фахової підготовки майбутнього вчителя технологій.

Ключові слова: мистецька підготовка, пізнавальний інтерес, принцип історизму, мистецтво, вчитель технологій, інтердисциплінарність.

В умовах інформаційного суспільства, для якого характерні процеси глобалізації та інтернаціоналізації сучасна освіта вступає в якісно новий етап розвитку науково-педагогічних знань та освітньої практики. Освіта в будь-які часи залишається пріоритетним напрямком в розвитку суспільства. Вона закладає фундамент для нових відкриттів, досягнень в пізнанні світу, отриманні нового систематизованого знання. Проблема формування і розвитку пізнавального інтересу студентів була і залишається однією з головних у психологічній та педагогічній науках і практичній діяльності викладачів. Динаміка змін у всіх сферах життєдіяльності сучасної людини потребує і нового змісту освіти, нових підходів до організації навчально-виховного процесу, зокрема, вчителя технологій. Впровадження та використання в діяльності вчителя сучасних технологій навчання, нових методів, стрімке розгортання інформаційних процесів, проникнення художньо-естетичного начала в усі сфери людського життя, і, передовсім, у сфери виробництва, будівництва та послуг породжує нові тенденції та напрями в розвитку національної системи освіти, що ґрунтуються на інтеграції природничо-технічних дисциплін з гуманітарно-естетичними, мистецькими.

Питання професійної підготовки вчителя технологій відображені у працях В. Борисова, Р. Гуревича, О. Коберника, М. Корця, Є. Кулика, В. Мадзігона, В. Сидоренка, Д. Тхоржевського та ін.

Пізнавальний інтерес, як один із головних факторів всебічного розвитку особистості, розглядається такими вченими: Л. Гордон, О. Киричук, В. Крутенський, С. Соловейчик (психологічна природа та види інтересу); І. Зимня, Н. Морозова, Г. Щукіна

(основні етапи розвитку інтересу); Л. Виготський, Д. Фельдштейн (онтогенетичний розвиток інтересів).

Інтердисциплінарний або міждисциплінарний підхід визначають одним із провідних В. Дудченко, Ю. Карпова, Ю. Кондратьєв, М. Лапін, Г. Менш, С. Міллер, А. Пригожин, Е. Роджерс, Б. Сазонов, В. Толстой, Ю. Сурмін, М. Туленков, Поль А. Хебіг, Й. Шумпетерта ін. Достатньо вагомі напрацювання щодо реалізації принципів міждисциплінарності в освіті представлені в роботах Ж. Аллака, Р. Акоффа, К. Ангеловськи, В. Андрущенко, М. Берулави, Б. Гершунського, З. Докучаєвої, В. Вершиніна, І. Зязюна, В. Кременя, С. Кримського, Ф. Кумбса, В. Дутая, В. Огнев'юка, Л. Подимової, Н. Ничкало, П. Сауха, В. Сластьоніна, Н. Юсуфбекової та ін.

На особливу роль мистецтва, художньої творчості в естетичному, моральному та трудовому вихованні молоді, формуванні творчої особистості вказують у своїх працях психологи і педагоги-дослідники, серед яких А. Аронов, І. Бех, Б. Брилін, Г. Васянович, І. Зязюн, М. Каган, О. Коберник, В. Мазепа, О. Мелік-Пашаєв, Л. Масол, Н. Ничкало, Л. Новак, Л. Оршанський, О. Отич, В. Радкевич, О. Рудницька, Г. Тарасенко, Я. Твердохлібова, О. Тищенко та інші.

Мета статті – показати основні аспекти розвитку пізнавального інтересу майбутнього вчителя технологій на заняттях з художньо-графічних дисциплін. Розглянуто ефективність використання історичних відомостей; наведені матеріали, що можуть бути застосовані у процесі навчання. Також, зосереджено увагу на необхідності мистецької компоненти у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя технологій у системі сучасної вітчизняної освіти, дослідження проблеми впливової сили мистецтва на людину, сутності творчої діяльності, інтердисциплінарної підготовки та визначення їх ролі в художньо-творчій діяльності майбутніх учителів технологій в умовах постіндустріального суспільства.

Розвиток індустріального суспільства вимагав від фахівців високого рівня технічного мислення, тоді як художнім та естетичним аспектам їхньої діяльності уваги приділялося недостатньо. Відомо, що в сучасних умовах освіта вчителя технологій переважно зосереджена на педагогічно-індустріальній, інноваційній, інформаційній та частково естетичній підготовках, хоча роль естетичної підготовки фахівців, зокрема художньо-графічної, у підготовці вчителя технологій досліджена мало.

Усе це вимагає нових підходів до методики трудового навчання, яка має на меті забезпечити підготовку учнів до трудової діяльності в різних сферах виробництва та домашньому господарстві, дати учням загальні відомості про основи виробництва, сучасну техніку, технології, процеси управління, основні групи професій та вимоги професій до людини; залучити учнів до творчо-інтелектуальних і технологічних робіт; сформувати навички розв'язання творчих практичних завдань [5, с. 5].

Загальновідомо, що одним з найбільш ефективних способів передачі та отримання знань є історичний підхід. Він сприяє реалізації принципу історизму під час навчання, який дає можливість сформувати науковий світогляд особистості. Безумовно, реалізація принципу історизму в процесі художньо-графічної підготовки майбутнього вчителя технології пов'язана з об'єктивними труднощами, зокрема з певним перевантаженням програм навчальних дисциплін. Під час пояснення нового матеріалу викладачу необхідно розкрити динаміку розвитку певного поняття, закону або теорії, обґрунтувати необхідність їх теоретичного і практичного дослідження, сформувати зміст, навести історичні відомості. Тому історична інформація має бути логічно узгоджена із навчальним матеріалом, а також адаптована до інтелектуальних можливостей студентів та рівня їх підготовленості. Така організація пізнавальної діяльності спонукатиме майбутнього вчителя до активної діяльності, що забезпечить досягнення головних цілей навчального процесу: розвиток інтересу до навчання, ефективне засвоєння необхідної інформації, формування наукового світогляду та виховання.

Історичний підхід відіграє роль специфічного методологічного інструменту здобуття й організації історико-педагогічного знання стосовно теорії та практики у процесі віддзеркалення педагогічної дійсності з метою її прогресивного перетворення. Тобто такий підхід втілює критичний і евристичний принципи. Це дозволяє йому бути рушійною силою розвитку технології розв'язування поставлених задач.

Наведемо деякі аспекти реалізації принципу історизму під час викладання художньо-графічних дисциплін у педагогічних ВНЗ: персоніфікований виклад матеріалу, тобто подання, де це можливо, фактів з погляду їх історичного становлення і розвитку; систематичне використання історичного матеріалу, що підвищує інтерес до вивчення живопису, графіки, композиції, креслення і т.ін., стимулює потяг до творчості, пробуджує критичне ставлення до фактів, дає уявлення про невід'ємні складові загальнолюдської культури; використання зрозумілих змістовних прикладів розвитку понять, відношень, теорії та методів природних та технічних явищ; ознайомлення з іменами та біографіями видатних учених, художників, скульпторів, архітекторів та ін., які створювали визначні шедеври, формували науку, техніку та технології; поєднання історичного та логічного підходів до викладання навчального матеріалу у підручниках, навчальних посібниках.

Художньо-графічні дисципліни сприяють вихованню у студентів глибокої поваги до надбань живопису і графіки, досягнень вітчизняної техніки, до її авторів, творців різноманітних будівель і складних споруд, знарядь праці тощо. Надбання, котрі мають багатовікову історію повинні знаходитись поряд з видатними досягненнями сучасної науки і техніки. Саме це можна сказати по відношенню до живопису та графіки, коли досвід митців минулого знаходить своє відображення у технологіях сучасності.

Оскільки, на художньо-графічні дисципліни відводиться незначна кількість годин, не варто на вступних заняттях приділяти багато часу в розкритті якогось поняття, всім етапам його становлення. Ефективнішим буде наведення окремих яскравих прикладів, фактів з історії. Наприклад, у процесі вивчення дисципліни "Інженерна графіка" розкриваючи зміст теми "Різьба: призначення та зображення", можна надати короткі відомості з історії утворення різьб. На жаль, не збереглося даних про виготовлення першого гвинта. Але сама природа підказала людині характер гвинтового завивання (хміль, плющ, виноград, одні рослини завиваються зліва на право, інші справа наліво). Ще в III ст. до н.е. в підйомних і водопідйомних пристосуваннях знайшли застосування комбінації гвинтів, болтів, воротів. В Єгипті застосовувався водопідйомний гвинт, що винайшов великий математик і механік Древньої Греції Архімед. У рукописах видатного італійського художника, математика, інженера та вченого Леонардо да Вінчі збереглися ескізи й описи різних верстатів, в тому числі й гвинторізного.

Наведену вище інформацію, на нашу думку, слід подавати якомога наочніше та яскравіше з мінімальною кількістю текстової інформації, що сприятиме зацікавленню студентів і зменшенню перевантаження їх інформацією. Наприклад, у електронних презентаціях, що складаються з 4-5 слайдів, коротко представляти інформацію про життя вченого або художника, основні твори, відкриття й досягнення та способи увіковічення людством.

На основі аналізу досліджень рівня знань студентів про історичні аспекти креслення, техніки, фізики, математики, живопису, графіки зазначимо, що наявні слабкі знання фактичного матеріалу про життя і діяльність того чи іншого художника або вченого, не сформовані правильні уявлення досягнень у різних галузях. Причини цього, на нашу думку, полягають у низькій обізнаності вчителів та викладачів і відповідно студентів з історією мистецтва, креслення, техніки, відсутності науково-обґрунтованого методичного та дидактичного забезпечення, яке базувалося б на конкретному матеріалі з історії. Відповідно, пошук шляхів і раціональних прийомів реалізації принципу історизму на заняттях з живопису, графіки, композиції, креслення, у процесі підготовки майбутніх вчителів технології є актуальним.

До змісту професійної підготовки майбутніх вчителів технології мистецький компонент майже не вводився, оскільки виключна увага надавалася забезпеченню її індустріальної, інженерної спрямованості. Причини такого підходу полягали у технократичному баченні суспільної ролі й суспільних функцій педагога-трудолика, згідно з яким він повинен бути насамперед виробничником з основами знань сучасної техніки. Подібне розуміння стійко зберігається і до цього часу, у зв'язку з чим загальнокультурний розвиток вчителів технології помітно відстає від інших педагогів, а їхня творча індивідуальність нерідко має виключно технічну спрямованість. Спираючись на наукові праці О. Коберника, можна стверджувати, що трудова підготовка в сучасній загальноосвітній школі має бути гнучкою і пристосованою до технічних, економічних, соціальних потреб суспільства, спрямованою на те, щоб допомогти випускникам середніх закладів у професійному самовизначенні, оволодінні методами творчої діяльності в умовах ринкової економіки, де на зміну фактично ремісничому, тренувальному трудовому навчанню має прийти процес формування та розвитку творчої ініціативи, творчого пошуку. Трудова діяльність учнів має бути наповнена інтелектуальним змістом, уроки трудового навчання та технології створюватимуть реальні умови для реалізації індивідуальних можливостей особистості кожного учня.

Традиційна предметно-операційна система, за якою склалися програми з трудового навчання та розроблена на її основі методика, вичерпали свої можливості в нових умовах реформування загальноосвітньої школи. Стає цілком очевидною невідповідність міжтрадиційною методикою трудового навчання і потребами суспільного розвитку [7, с. 615].

Трудова підготовка в 10-11 класах загальноосвітньої школи представлена предметом "Технології". Зміст цього предмета доводить обов'язковість інформаційної та художньо-графічної підготовки майбутнього вчителя технологій.

Як свідчать результати наших досліджень під керівництвом академіка Н. Ничкало, переважна більшість студентів, що здобувають кваліфікацію вчителя технологій, мають здатності до художньої та педагогічної діяльності й якісне педагогічне управління процесом їхньої навчальної діяльності в поєднанні з художньо-пізнавальною творчою діяльністю має бути забезпечене доцільною за змістом методикою художнього навчання основ мистецтва на основі інтердисциплінарних підходів. Заняття майбутніх вчителів технологій в художній студії і мистецьких гуртках, комп'ютерних класах навчального закладу значно підвищує пізнавальну, гносеологічну, виражальну та гедоністичну спрямованість індивіда, що позитивно впливає на розвиток ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій у процесі його професійно-педагогічної підготовки.

Дисциплінарна структура науки визначається її поділом на галузі природознавства, суспільствознавства і технікознавства. Кожна з цих галузей має свою специфіку щодо об'єктів дослідження, співвіднесеності теоретичного і практичного знання, суб'єктивного та об'єктивного, вимог творчості, сукупності наукових способів пізнання і розгляду окремих наук як самостійних дисциплін [1, с. 322].

Відомі українські вчені ще наприкінці минулого століття чутливо й прогностично відреагували на нові освітні потреби. Так О. Рудницька здійснила продуктивну спробу щодо виокремлення і з загальної педагогіки мистецько-педагогічних субдисциплін, обґрунтування їх методології й теорії, а також опрацювання їх поняттєво-категоріального апарату. Інноваційність змісту праць О. Рудницької [9] полягає в теоретично-методологічному обґрунтуванні положень щодо міждисциплінарності мистецької педагогіки. Йдеться про два основоположні підходи: по-перше, синтез мистецтв, по-друге, інтегрування змісту мистецьких, психологічних і педагогічних дисциплін. У цьому контексті постає питання щодо об'єктивної потреби дослідження проблем психопедагогіки праці педагога. В органічному поєднанні з мистецтвом педагогічної дії це уможливило досягнення високого рівня творчості в освітньо-виховній діяльності. У зв'язку з

осмисленням цих актуальних положень мистецької педагогіки наголосимо на необхідності посилення уваги до вивчення мистецьких дисциплін вчителем технологій.

Дослідження проблеми інтердисциплінарності потребує осмислення фундаментальної спадщини В. Роменця. У навчальному посібнику "Психологія творчості" розглядаються ключові питання психології творчості, формування та виявлення творчих здібностей людини на різних етапах її шляху до особистісної зрілості. За висновком Л. Левчук, "усе це суттєво збагачує поняттєво-категоріальний апарат дослідження проблеми творчості" [8, с. 4]. Обґрунтовуючи положення щодо творчості як "боротьби з усім хворобливим, як прояснення і душевне очищення, катарсис", В. Роменець "чи не вперше в українській психології концептуалізує – етичний та естетичний аспекти творчої діяльності. Він виокремлює ті підходи, які згодом не лише збагатять традиційний, тобто психологічний, підхід до творчості, а й зламують межі між психологією, етикою, естетикою, педагогікою та мистецтвознавством" [8, с. 5]. Як бачимо, цілком закономірним є міждисциплінарне бачення інтегративної сутності проблеми творчості на різних етапах зростання внутрішнього потенціалу особистості, її духовної культури.

Теоретико-методологічний рівень творчого доробку сучасних вчених-педагогів, психологів і мистецтвознавців дають підстави для висновку щодо необхідності поглиблення вивчення мистецтва майбутнім вчителем технологій, а також започаткування плідної дискусії представників мистецької освіти та технологічної освіти з проблеми впровадження інтегрованих мистецьких дисциплін у професійну підготовку вчителя технологій.

Висновки. Використання у трудовій підготовці учнівської молоді мистецької компоненти, зокрема, в освітньої галузі "Технологія" найбільш продуктивним шляхом розвитку педагогічної науки сьогодні є інтердисциплінарний підхід у створенні спеціалізованих підручників та посібників з окремих дисциплін, в яких мають бути представлені нові глосарії, система авторських принципів і класифікацій.

Принцип історизму стоїть поруч з іншими дидактичними принципами навчання. Історична інформація про митців і вчених здійснюватиме емоційний вплив на студентів, сприятиме підвищенню мотивації до вивчення художньо-графічних та технічних дисциплін.

Українська педагогічна наука і практика потребують ґрунтовного дослідження наукознавчих проблем субдисциплін, а особливо – професійної педагогіки, педагогіки праці, педагогіки мистецтва й мистецької педагогіки, психопедагогіки праці в умовах утвердження науково-мистецької парадигми в освіті, навчання упродовж життя, а також кількаразової зміни професій на різних етапах активної людської діяльності. Це сприятиме поглибленню наукознавчих досліджень та одержанню нового наукового знання, що збагачує педагогіку й підносить методологічний рівень цієї науки [6, с. 34].

Використана література:

1. Всемирная энциклопедия. Философия / главн. науч. ред. и сост. А. А. Грицанов. – М. : АСТ, Мн. : Харвест, Современный литератор, 2001. – 1312 с.
2. Волошина А. К. Використання принципу історизму як методологічного інструменту побудови ефективних наукових теорій в історії методики розв'язування фізичних задач // Збірник наукових праць бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – № 4. – Бердянськ : БДПУ, 2007. – С. 34-50
3. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості / С. Д. Максименко. – К. : Видавництво ТОВ "КММ", 2006. – 240 с.
5. Методика проектного навчання на уроках обслуговуючої праці в 5 класі / Т. Кравченко, О. Коберник. – К. : Шк. Світ, 2006. – 200 с.

6. Ничкало Н. Г. Інтердисциплінарність мистецтва педагогічної дії / Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей : зб. матеріалів XI мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О. П. Рудницької / [голов. ред. : І. А. Зязюн]. – Вип. 5 (9). – Чернівці : Зелена Буковина, 2014. – 398 с.
7. Овечко О. В. Педагогічні умови вивчення варіативного модуля “Технологія бісерного плетіння на дротяній основі” у старших класах / О. В. Овечко, В. О. Подоляк // Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти : збірник наукових праць. – Випуск 8. – Вінниця : ФОП: “Данилюк В.Г.”, 2011 – 788 с.
8. Роменець В. А. Психологія творчості : навч. посібник / В. А. Роменець. – 3-тє вид. – К. : Либідь, 2004. 288 с.
9. Рудницька О. П. Педагогіка мистецтва: пошуки і перспективи / О. П. Рудницька // Професійна освіта: педагогіка і психологія: українсько-польський щорічник. – К.; Ченстохова, 2000. – Вип. II. – С. 233-245.
10. Шабєка Л. С. Занимательное графическое моделирование на компьютере : 9-й кл. : пособие для учителей общеобразоват. учреждений с белорус. и русс. яз. обучения / Л. С. Шабєка, Ю. П. Беженарь. – Минск : Сэр-Вит. 2010. – 118 с. – (Черчение. Факультативные занятия).
11. Шумиґай С. М. Розвиток пізнавального інтересу учнів / С. М. Шумиґай // Didactics of mathematics: Problems and Investigations. – Issue 33. – 2010. – С. 76-82.

References:

1. Vsemirnaya entsiklopediya. Filosofiya / glavn. nauch. red. i sost. A. A. Gritsanov. – M. : АСТ, Mn.: Kharvest, Sovremennyy literator, 2001. – 1312 s.
2. Voloshyna A. K. Vykorystannya pryntsypu istoryzmu yak metodolohichnoho instrumentu pobudovy efektyvnykh naukovykh teorii v istorii metodyky rozviazuvannya fizychnykh zadach / A. K. Voloshyna // Zbirnyk naukovykh prats berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky). – № 4. – Berdiansk : BDPU, 2007. – S 34-50
3. Ziaziun I. A. Krasa pedahohichnoi dii : navchalnyi posibnyk dlia vchyteliv, aspirantiv, studentiv serednykh ta vyshchykh navchalnykh zakladiv / I. A. Ziaziun, H. M. Sahach. – K. : Ukrainsko-finskyi instytut menedzhmentu i biznesu, 1997. – 302 s.
4. Maksymenko S. D. Heneza zdiisnennia osobystosti / S. D. Maksymenko. – K. : Vydavnytstvo TOB “KMM”, 2006. – 240 s.
5. Metodyka proektnoho navchannia na urokakh obsluhovuiuchoipratsi v 5 klasi / T. Kravchenko, O. Kobernyk. – K. : Shk. Svit, 2006. – 200 s.
6. Nyckalo N. H. Interdystyplinarnist mystetstva pedahohichnoi dii / Pedahohichna maisternist yak systema profesiinykh i mystetskykh kompetentnosti : zb. materialiv KhI mystetsko-pedahohichnykh chytan pamiaty profesora O. P. Rudnytskoi / [holov. red. : I. A. Ziaziun]. – Vyp. 5 (9). – Chernivtsi : Zelena Bukovyna, 2014 – 398 s.
7. Ovechko O. V. Pedahohichni umovy vyvchennia variatyvnoho modulia “Tekhnolohiia bisernoho pletinnia na drotianii osnovi” u starshykh klasakh / O. V. Ovechko, V. O. Podoliak // Aktualni problemy matematyky, fizyky i tekhnolohichnoi osvity : zbirnyk naukovykh prats. – Vypusk 8. – Vinnytsia : FOP: “Danyliuk V.H.”, 2011 – 788 s.
8. Romenets V. A. Psykholohiia tvorchosti : navch. posibnyk / V. A. Romenets. – 3-tie vyd. – K. : Lybid, 2004. 288 s.
9. Rudnytska O. P. Pedahohika mystetstva: poshuky i perspektyvy / O. P. Rudnytska // Profesiina osvita: pedahohika i psykholohiia: ukraïnsko-polskyi shchorichnyk. – Kyiv; Chenstokhova, 2000. – Vyp. II. – S. 233-245.
10. Shabeka L. S. Zanimatelnoe graficheskoe modelirovanie na kompyutere : 9-y kl. : posobie dlya uchiteley obshcheobrazovat. uchrezhdeniy s belorus. i rus. yaz. obucheniya / L. S. Shabeka, Yu. P. Bezhenar. – Minsk : Ser-Vit. 2010. – 118 s. – (Cherchenie. Fakultativnye zanyatiya).
11. Shumyhai S. M. Rozvytok piznavalnoho interesu uchniv / S. M. Shumyhai // Didactics of mathematics: Problems and Investigations. – Issue 33. – 2010. – С. 76-82.

Бойчук В. Н. Развитие у будущих учителей технологий познавательного интереса к художественно-графическим дисциплинам на основе интердисциплинарного подхода.

В статье освещены аспекты развития познавательного интереса у будущих учителей технологий. Рассмотрена необходимость художественной подготовки будущих учителей технологии и эффективность использования исторических сведений в процессе обучения. Определяются новые, интердисциплинарные подходы в профессиональной подготовке будущего учителя технологии.

Ключевые слова: художественная подготовка, познавательный интерес, принцип историзма, искусство, учитель технологии, интердисциплинарность.

Boichuk V. Development in future teachers of technology cognitive interest to art-graphic discipline in an interdisciplinary approach.

The article highlights aspects of cognitive interest of future teachers of technology. The necessity of artistic training future teachers of technology and efficiency of historical in formation in the learning process. Outlines new, interdisciplinary approaches to professional training of future teachers of technology.

Keywords: arteducation, cognitive interest, the principle of historicism, art teacher technology interdisciplinarity.

УДК 614.84(477)(091) "17-18"

Бокиш О. М.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЖЕЖНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ (ПОЧАТОК XVIII – КІНЕЦЬ XIX СТОЛІТТЯ)

У статті розглядаються історичні моменти виникнення та розвитку пожежного захисту населення від надзвичайно важливої проблеми всіх часів та народів людства – від пожеж. Розглядається практичні історичні заходи по запобіганню пожеж, послідовно викладено методи, які дозволяли ефективно вирішувати проблеми боротьби з пожежами на початку XVIII – кінця XIX ст. Аналіз діяльності у сфері пожежної безпеки, показав, що вона потребувала та потребує значного вдосконалення з урахуванням сучасних умов.

Ключові слова: історія, розвиток, безпека, пожежа, вогонь, захист, населення, пожежна безпека.

З розвитком галузей народного господарства та появою багатьох нових технологічних процесів виробництва зростає і необхідність у поглибленій обізнаності та детального вивчення з основ пожежної безпеки, де б вивчалось з ретельним наповненням основи горіння, виникнення і розповсюдження пожеж, міри протипожежного захисту в технологічних процесах, в будівельній справі, в інженерному оснащенні будівель та споруд, відомості по механізмі придушення горіння, основним методом та діями тушіння пожеж, з питань організації пожежної охорони і профілактичної роботи на промислових підприємствах.

Основи пожежної безпеки, або протипожежного захисту, промислових підприємств, будівель, споруд та населених пунктів включають комплекс знань та свідчень з попередження пожеж та зменшення наслідків у випадку їх виникнення, по організації боротьби з пожежами та технічними засобами, які застосовуються для цих цілей.

Заслуговує на увагу чи не єдина праця 30-х років, у якій автор Л. Шапіро, використовуючи значну джерельну базу, зробив спробу розкрити загальні положення та основні етапи розвитку пожежної охорони в Російській імперії й у СРСР. Незважаючи на певні ідеологічні установки, які існували в той час, оцінки, що їх дав Л. Шапіро, відзначались об'єктивністю, виваженістю і врахуванням обставин та умов, у яких створювалась та еволюціонувала пожежна охорона.

Безпосередньо проблеми адміністративно-правового забезпечення функціонування системи забезпечення пожежної безпеки розглядалися у роботах В. А. Доманського, С. С. Засуцька, М. М. Козяра, І. Г. Куца, В. Д. Любліна, В. В. Нехасва, А. Г. Томіленка, О. О. Труша.

Дослідженню різних аспектів адміністративної відповідальності в галузі пожежної безпеки в цілому у різні часи були присвячені праці українських вчених-адміністративістів, зокрема В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, А. В. Басова, Ю. П. Битяка, А. С. Васильєва,